

- **окреслено** перспективи використання зарубіжного досвіду в умовах інтеграції національної освіти в європейській та світовий освітній простори.

Упродовж трьох років співробітниками відділу було підготовлено: рукопис колективної монографії «Тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї» (18,0), рукопис навчально-методичного посібника «Стан та тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї» (6,0). Опубліковано: 1 монографію, 1 навчальний посібник, 4 бібліографічних покажчика, 194 наукові публікації (54 статті у фахових виданнях, 140 тез виступів на конференціях). Підготовлено та опубліковано 3 інформаційно-аналітичні огляди. Співробітники відділу взяли участь у 41 науково-практичному заході.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЄВРОПИ

*О.І. Локишина, доктор пед. наук, професор,
член-кореспондент НАПН України*

Виявлено, що в умовах глобалізації відбувається посилення конкуренції в освіті. Інтенсифікація конкурентоздатності європейської освіти розглядається як першочергове завдання в ЄС. Важливим є осмислення зовнішніх впливів та формування перспективних стратегій розвитку.

Розкрито, що орієнтирами розвитку європейської освіти розглядаються: розбудова дошкільної освіти, розвиток освіти впродовж життя, цифровізація освіти, індивідуалізація освіти, посилення міждисциплінарності змісту освіти, запровадження медіа освіти, масовізація університетської освіти.

Констатовано, що ЄС розглядає інвестиції у дошкільну освіту як політику, що має потужний індивідуальний та соціальний ефекти. Дошкільна освіта підвищує рівність можливостей та ефективність економіки.

В умовах старіння суспільств Європи необхідним є постійне підвищення кваліфікацій і набуття нових навичок. Заклади освіти мають стати агентами навчання впродовж життя (lifelong learning) та навчання в реальних контекстах (life wide learning).

Цифрові навички перетворюються на базові на рівні з функціональною грамотністю. Цифрова грамотність стає необхідною для конкурування громадян Європи на ринках праці та для життя в суспільстві.

Сучасні економіки ґрунтуються на людському капіталі, що актуалізує необхідність підвищення потенціалу кожної особистості. Індивідуалізація навчання потребує кардинальних змін в організації та змісті освіти.

Локальні і глобальні виклики (зміна клімату, нестача водних ресурсів, забруднення навколишнього середовища, багатокультурні суспільства) потребують міждисциплінарного підходу до структурування курикулуму. Міждисциплінарність є критичною для осмислення комплексності світу і вироблення інноваційних рішень.

Європейські системи освіти повинні віднести критичне мислення, оцінювання інформації та медійну грамотність до ключових навичок сучасного століття.

Глобальна конкуренція на університетському рівні актуалізує масовізацію вищої освіти та підвищення якості освітніх послуг європейських університетів.

Зроблено висновок про важливість компаративного дослідження перспективних напрямів розвитку європейської освіти в умовах глобалізації, яка формує векторність розвитку сучасних суспільств, сприяє їх синхронізації. Зазначене уможливорює прогнозувати розвиток систем, включно з освітою.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ У ФРН

*А. П. Джурило, кандидат пед. наук,
старший науковий співробітник*

На основі аналізу стану освітньої політики у ФРН *визначено* актуальні тенденції розвитку, що спрямовані на підвищення якості, доступності та демократизації. До основних тенденцій *віднесено*: модернізація змісту та структури дошкільної, загальної шкільної освіти та професійно-технічної освіти, дигіталізація освітнього процесу, оновлення педагогічних кадрів та популяризація професії вчителя.

Виявлено, що освітня політика ФРН у сфері дошкільної освіти спрямована на максимальне залучення дітей відповідного віку до ранньої освіти та виховання. На сьогодні 96,4% дітей віком від чотирьох років відвідують заклади дошкільної освіти. Для порівняння середній показник для країн-членів ЄС складає 95, 4%. Окрім того частка дітей до 3 років, які входять до система ранньої освіти зросла з 18% у 2006 р. до 30,3% у 2017 р.

З'ясовано, що освітня політика урядів Земель щодо дошкільної підготовки направлена на її доступність. Так деяких містах ФРН (Гамбурзі, Мекленбурзі) надаються безкоштовні освітні послуги для всіх вікових груп; у Берліні муніципальна влада повністю компенсує один рік навчання; 11 земель запровадили повну або часткову відмову від оплати для певних вікових груп.

Доведено, що освітня політика ФРН у сфері шкільної освіти направлена на: забезпечення успішного переходу між освітніми рівнями з метою покращення справедливості та максимально комфортного та ефективного включення молодших школярів в освітній процес; покращення якості знань учнів із несприятливим соціально-економічним походженням (на рівні муніципалітетів є багато ініціатив, що спрямовані на підтримку інтеграції біженців на базі формальної та неформальної освіти).

Визначено, що однією із ключових тенденцій розвитку освіти ФРН є дигіталізація освіти. Відповідно до Digitalpakt Schule (2019) передбачено виділення 5 млрд. € на впровадження у школах цифрових технологій (початкову та подальшу цифрову підготовку вчителів, перегляд навчальних програм, придбання програмного забезпечення для навчання, а також захист та підтримку цифрової інфраструктури). Стратегія КМК «Освіта в цифровому світі» (2017) ставить за мету до 2021 р. опануванням кожним учнем цифрових навичок.